

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 22 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Śliwa

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa L. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w P.

o zapłatę

1. Umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 41 zł.
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.613,45 zł (cztery tysiące sześćset trzynaście złotych czterdzieści pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:
 - od kwoty 1.436,59 zł z od dnia 21 marca 2014 r. do dnia zapłaty,
 - od kwoty 16,81 zł z od dnia 1 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
 - od kwoty 742,34 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty,
 - od kwoty 2.417,71 zł od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty.
3. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
4. Kosztami procesu obciąża powoda w 90%, a pozwanego w 10% i z tego tytułu:
 - a) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.742,90 zł (dwa tysiące siedemset czterdzieści dwa złote dziewięćdziesiąt groszy),
 - b) nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:
 - od powoda kwotę 125,10 zł (sto dwadzieścia pięć złotych dziesięć groszy),
 - od pozwanego kwotę 13,90 zł (trzynaście złotych dziewięćdziesiąt groszy).

SSO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód L. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P. kwoty 43.096 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

- od kwoty 18.793,99 od dnia 21 marca 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 11.326,18 zł od dnia 1 marca 2015 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 10.687,47 zł od dnia 1 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.289 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że na podstawie art. 98a i 110 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości domaga się wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 marca 2016 r. za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS, za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 marca 2016 r. za stosowanie wynalazku nr (...), oraz za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. za stosowanie wynalazku nr (...). Powód zaznaczył, że pozwana przekazała mu łącznie kwotę 14.122 zł za lata 2011-2015, którą powód uznał za zaniżoną, z uwagi na spór co do wysokości przyjętego procentowego stopnia zysku na wyrobach. Powód przedstawił w uzasadnieniu pozwu szczegółowy sposób wyliczenia żądanego wynagrodzenia i roszczenia odsetkowego.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg dwukrotnej stawki minimalnej za czynności radców prawnych, a także opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, że zaprzecza, aby powód był uprawniony do dodatkowego wynagrodzenia ponad otrzymane 15.519,69 zł i aby wyliczenie wynagrodzenia dokonane w pozwie było prawidłowe. Zdaniem pozwanej, powód nie wykazał wysokości wynagrodzenia, otrzymał już całość wynagrodzenia za okresy i wynalazki wskazane w pozwie. Pozwana wskazała nadto, że kwestią sporną jest sposób naliczania przez powoda odsetek za opóźnienie, a to z uwagi na uznaniowy charakter roszczenia, który uzasadnia ich naliczanie od otrzymania przez pozwaną skonkretyzowanego żądania wierzyciela, a więc od dnia następnego po dniu 1 czerwca 2017 r., czyli po dniu otrzymania przez pozwaną odpisu pozwu. Pozwana zarzuciła, że określenie przez powoda wynagrodzenia jest czystym szacunkiem, bez jakichkolwiek bazowych założeń. Pozwana podniosła, że nie można stawiać znaku równości pomiędzy osiągnięciem przez dane urządzenie określonego poziomu sprzedaży, a zastosowaniem w tym urządzeniu wynalazku. Każdorazowo należy ocenić wszystkie czynniki, które na ten efekt miały przełożenie. Wynagrodzenie powinno uwzględniać też ponoszenie przez pozwaną całego ryzyka gospodarczego, jedynie częściowy udział rozwiązań autorstwa powoda w uzyskiwaniu efektów dla pracodawcy oraz fakt zlecenia powodowi pracy wynalazczej w określonym kierunku. Tymczasem powód przyjmuje do swoich wyliczeń zysk osiągnięty przez Spółkę w danym roku kalendarzowym, przy czym jest on efektem pracy kilkuset osób w różnych dziedzinach, w których działa spółka (odczyty, wymiana ciepłomierzy, podzielników ciepła, urządzeń pomiarowych), a nie tylko sprzedaży wodomierzy. Pozwana zakwestionowała przyjęte przez powoda wysokości średniorocznego zysku pozwanej jako zysku netto z produkcji uzyskiwanego przez pozwaną. Pozwana podniosła, że za jedyne poprawne obliczenie wynagrodzenia powoda można uznać wskazane w załączonej tabeli obliczenia efektów ekonomicznych, przyjmujące zysk na wyrobie na poziomie 5%.

W piśmie z dnia 14 lipca 2017 r., sprecyzowanym pismem z dnia 3 sierpnia 2017 r. i na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2017 r. powód wniósł dodatkowo o zasądzenie od pozwanej kwoty 2.417 zł tytułem odsetek za opóźnienie w wypłacie za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. wynagrodzenia za sporne wynalazki w wysokości 15.519,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód wyjaśnił, że na ww. skapitalizowane odsetki ustawowe składa się kwota 1.731,53 zł odsetek od kwoty 8.138,14 zł za okres od 14 lipca 2014 r. do 17 stycznia 2017 r., kwota 477,33 zł odsetek od kwoty 3.407,82 zł za okres od 1 marca 2015 r. do 17 stycznia 2017 r. i kwota 208,85 zł odsetek od kwoty 3.381,97 zł za okres od 1 marca 2016 r. do 17 stycznia 2017 r. Jednocześnie powód wskazał, że

zamiast odsetek od kwoty 2.289 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty, domaga się odsetek od kwoty 2.613 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 28 lipca 2017 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 324 zł, domagając się wynagrodzenia za stosowanie wynalazków nr (...) i (...) w wodomierzach za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. kwocie 2.386 zł w miejsce dotychczasowej kwoty 2.021 zł. Jednocześnie powód ograniczył żądanie pozwu co do wynagrodzenia za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 marca 2017 r. o 41 zł, tj. z kwoty 268 zł do 227 zł. Pozwany na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2017 r. wyraził zgodę na powyższe ograniczenie żądania

Ostatecznie, po ww. modyfikacjach żądania pozwu, powód domagał się zasądzenia od pozwanej 45.796 zł z ustawowym odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 18.793,99 od dnia 21 marca 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 11.326,18 zł od dnia 1 marca 2015 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 10.687,47 zł od dnia 1 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.613 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.417 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód L. S. był od dnia 17 września 1965 r. pracownikiem poprzednika prawnego pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P., tj. Fabryki (...) Spółki Akcyjnej zatrudnionym na stanowisku specjalisty konstruktora. Z dniem 1 marca 2008 r. powód przeszedł na emeryturę.

Bezsporne, nadto dowód: świadectwo pracy k. 51

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w P. zajmuje się sprzedażą wodomierzy i ciepłomierzy oraz podzielników kosztów ogrzewania, a także usługami zdalnego odczytu, prowadzenia rozliczeń i zarządzania systemami dystrybucji wody i ciepła.

Bezsporne, nadto dowód: odpis z KRS k. 81-85, dane na stronie internetowej pozwanej

Powód był współtwórcą następujących wynalazków i wzoru użytkowego uznanych przez Urząd Patentowy za prawa chronione:

- a) patentu nr (...) dotyczącego wynalazku „Zespół pomiarowy wodomierza wirnikowego” na podstawie zgłoszenia z 3 stycznia 1996 r., przy czym o udzieleniu patentu ogłoszono 29 lutego 2000 r., wskazując Fabrykę (...) SA jako uprawnionego z patentu, a powoda jako jednego z twórców wynalazku,
- b) patentu nr (...) dotyczącego wynalazku „Przepływomierz śrubowy o osi pionowej, zwłaszcza wodomierz” na podstawie zgłoszenia z 5 kwietnia 1996 r., przy czym o udzieleniu patentu ogłoszono 31 sierpnia 2000 r., wskazując Fabrykę (...) SA jako uprawnionego z patentu, a powoda jako jednego z twórców wynalazku,
- c) patentu nr (...) dotyczącego wynalazku „Wirnik przepływomierza śrubowego o osi pionowej, zwłaszcza wodomierza” na podstawie zgłoszenia z 5 kwietnia 1996 r., przy czym o udzieleniu patentu ogłoszono 31 sierpnia 2000 r., wskazując Fabrykę (...) SA jako uprawnionego z patentu, a powoda jako jednego z twórców wynalazku.

Bezsporne, nadto dowód: opisy patentowe k. 21-35

Przed tutejszym Sądem pod sygnaturą akt XII C 1510/10 toczyło się postępowanie z powództwa L. S. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w P. o zapłatę wynagrodzenia za stosowanie wynalazków powoda, poza wynalazkiem nr

(...) w wodomierzach przemysłowych do zimnej wody JS, za lata od 1 stycznia 2000 r. do 30 czerwca 2011 r. Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 45.731,63 zł z odsetkami ustawowymi od kwot: 4.015,86 zł od dnia 10 sierpnia 2007 r., 2.681,47 zł od dnia 1 marca 2008 r., 3.169,59 zł od dnia 1 marca 2009 r., 3.872,89 zł od dnia 1 marca 2010 r., 26.259,15 zł od dnia 25 sierpnia 2010 r., 4.332,35 zł od dnia 1 marca 2011 r., 1.400,32 zł od dnia 1 marca 2012 r. i to do dnia zapłaty każdej z tych kwot, a w pozostałej części powództwo oddalił. Wyrok jest prawomocny.

Bezsporne, nadto dowód: dokumenty w aktach XII C 1510/10

Pismem z dnia 7 października 2016 r. działający w imieniu powoda rzecznik patentowy Z. K. zwrócił się do pozwanej Spółki o polubowne ustalenie wynagrodzenia za korzystanie przez Spółkę z wynalazków o numerach patentów (...), (...) i (...) za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r., proponując przyjęcie zasad ustalonych w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie XII C 1510/10. Zwrócono uwagę, że wynalazek nr (...) oprócz stosowania we wszystkich odmianach wodomierzy MP-01 i w częściach zapasowych do tych wodomierzy, był i jest stosowany w wodomierzach JS i zaproponowano ustalenie udziału tego wynalazku w wodomierzach JS na 10%.

Bezsporne, nadto dowód: pismo jw. k. 36-37

Pozwany, stosując metodę z opinii biegłego sądowego ze sprawy XII C 1510/10, dokonał obliczenia efektów ekonomicznych uzyskiwanych z tytułu stosowania w wodomierzach serii 01 wynalazków wg patentów nr (...), (...) i (...) za okres od 1 lipca 2011 r. do końca 2015 r. na łączną kwotę 5.118,71 zł za wynalazek nr (...), 4.387,46 zł za wynalazek nr (...), 3.949,11 zł za wynalazek nr 178010 zł, plus wynagrodzenie z tytułu sprzedaży części zamiennych 574,54 zł. Dla ustalenia wynagrodzenia z tytułu sprzedaży wodomierzy przyjęto 5% zysk na wyrobie, 60% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 33,33% efektów przypisanych do danego wynalazku, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazków nr (...) i (...), a 70% jako współtwórcy wynalazku nr (...). Natomiast dla ustalenia wynagrodzenia z tytułu sprzedaży części zamiennych przyjęto wskaźnik procentowy 4,27% jako stosunek wartości sprzedaży części zamiennych do wodomierzy MP-01 i pochodnych do wartości sprzedaży wodomierzy MP-01 i pochodnych.

Pozwany, stosując również metodę z opinii biegłego sądowego ze sprawy XII C 1510/10, dokonał obliczenia efektów ekonomicznych uzyskiwanych z tytułu stosowania w wodomierzach przemysłowych JS wynalazku wg patentu nr (...) za ww. okres na łączną kwotę 1.472,64 zł, plus wynagrodzenie z tytułu sprzedaży części zamiennych 17,23 zł. Dla ustalenia wynagrodzenia z tytułu sprzedaży wodomierzy JS przyjęto 5% zysk na wyrobie, 10% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku. Natomiast dla ustalenia wynagrodzenia z tytułu sprzedaży części zamiennych przyjęto wskaźnik procentowy 1,17% jako stosunek wartości sprzedaży części zamiennych do wartości sprzedaży wodomierzy.

Bezsporne, nadto dowód: tabela k. 38, zeznania świadka M. Z. k. 116verte

W dniu 17 stycznia 2017 r. pozwana Spółka, w związku z ww. wyliczeniami przelała na rzecz powoda wynagrodzenie za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. w łącznej kwocie 14.927,93 zł, a nadto 591,76 zł tytułem wynagrodzenia z tytułu sprzedaży części zamiennych do wodomierzy 01 i JS, tj. łącznie 15.519,69 zł (w tym 1.516,63 zł za 2011 r., 3.398,69 zł za 2012 r., 3.222,82 zł za 2013 r., 3.407,82 zł za 2014 r., 3.381,97 zł za 2015 r.).

Bezsporne, nadto dowód: wydruki k. 40-44, potwierdzenia transakcji k. 86-106, tabele k. 38-39

Pozwana Spółka osiągnęła:

- w 2009 r. przychody ze sprzedaży w kwocie 63.179.838,27 zł, zysk netto ze sprzedaży 6.349.967,99 zł, a zysk netto z działalności kontynuowanej 6.053.429,67 zł,

- w 2010 r. przychody ze sprzedaży w kwocie 87.271.278 zł, zysk netto ze sprzedaży 14.402.931,84 zł, a zysk netto z działalności kontynuowanej 11.718.563,17 zł,

- w 2011 r. przychody ze sprzedaży w kwocie 110.044.494,00 zł, zysk netto ze sprzedaży 21.028.136,41 zł, a zysk netto z działalności kontynuowanej 12.297.105,92 zł,

- w 2012 r. przychody w kwocie 129.009.505,61 zł, zysk brutto ze sprzedaży 44.270.588,79 zł, a ogólny zysk netto 17.217.889,66 zł,

- w 2013 r. przychody w kwocie 184.125.204,75 zł, zysk brutto ze sprzedaży 68.331.237,14 zł, a ogólny zysk netto 31.930.859,92 zł,

- w 2014 r. przychody w kwocie 193.546.680,16 zł, zysk brutto ze sprzedaży 70.251.904,44 zł, a ogólny zysk netto 41.845.219,10 zł,

- w 2015 r. przychody w kwocie 179.384.702,26 zł, zysk brutto ze sprzedaży 60.941.501,03 zł, a ogólny zysk netto 33.203.367,32 zł,

- w 2016 r. przychody w kwocie 188.695.073,38 zł, zysk brutto ze sprzedaży 63.756.415,92 zł, a ogólny zysk netto 34.550.219,77 zł.

Rentowność sprzedaży netto w 2014 r. wyniosła 21,6%, w 2015 r. 18,5%, a w 2016 r. 18,3 %.

Bezsporne, nadto dowód: sprawozdania k. 46-50, 123-124

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. pozwana sprzedała wodomierze 01 i pochodne (bez MP-01 wstawa) za kwotę 334.221,45 zł i wodomierze JS (bez JS organ) za kwotę 137.962,75 zł.

Bezsporne, nadto k. 127verte

W 2009 r. pozwana sprzedała wodomierze JS z zastosowaniem wynalazku nr (...) za kwotę 855.100 zł, w 2010 r. za kwotę 1.070.300 zł, a w pierwszym półroczu 2011 r. za kwotę 1.267.000 zł.

Dowód: informacja pozwanej k. 484 akt XII C 1510/10

Powyższy stan faktyczny był co do zasady bezsporny między stronami, a Sąd ustalił go w oparciu o ww. dowody z dokumentów i z zeznań świadka. Sąd dał wiarę ww. dowodom, gdyż nie były kwestionowane, a i Sąd nie znalazł podstaw do zanegowania ich wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie było bezsporne, że powodowi w okresie objętym żądaniem pozwu należne było wynagrodzenie za stosowanie przez pozwaną wynalazków, w których udział jako twórca ma powód. Bezspornym było również, a nadto wynika to ze sprawy XII C 1510/10, że nie toczył się dotąd przed sądem między stronami spór o zapłatę wynagrodzenia za okres objęty pozwem. W sprawie XII C 1510/10 osądzono należne powodowi wynagrodzenie za okres od 1 stycznia 2000 r. do 30 czerwca 2011 r. i to bez stosowania wynalazku nr (...) w wodomierzach JS (co jasno wynika z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji w sprawie XII C 1510/10).

Roszczenie powoda ma swoją podstawę prawną w art. 98a ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości w zw. z art. 315 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2016 r. II PK 246/14 (wydanym przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej między stronami niniejszego procesu w sprawie XII C 1510/10), a nadto w wyroku z dnia 8 lipca 2015 r., II PK 168/15, jeżeli bowiem stosunek prawny powstał przed dniem wejścia w życie ustawy z 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 ze zm.), to art. 315 ust. 2 tej ustawy wyklucza normę, że do czasu wejścia

w życie nowej ustawy stosuje się regulację poprzedniej ustawy z 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz.U. Nr 26, poz. 117 ze zm.) (art. 98a), a po jej wejściu w życie regulację nowej ustawy (art. 22 Prawa własności przemysłowej). Taka wykładnia byłaby sprzeczna z art. 315 ust. 2, z którego jednoznacznie wynika, że chodzi o przepisy tylko jednej ustawy (przepisy dotychczasowe). Jest to regulacja typowa (najczęstsza) w przypadku zmiany ustaw. Zastosowanie ma prawo materialne obowiązujące w chwili zdarzeń i powstawania stosunków prawnych. Późniejsza zmiana ustawy może zmienić stosunki prawne, ale nie wtedy, gdy sam ustawodawca stwierdza, że choć wprowadza nową regulację, to do stosunków prawnych powstałych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe”. Sąd Okręgowy w całości podziela to stanowisko.

W związku z tym, skoro stosunek prawny między stronami powstał w czasie obowiązywania ustawy o wynalazczości, a nadto istniała ciągłość stosowania wynalazku i osiągania korzyści, powodowi jako twórcy przysługiwało wynagrodzenie za czas trwania patentu po upływie każdego roku uzyskiwania korzyści z wynalazku, czyli bez obecnie obowiązującego w ustawie Prawo własności przemysłowej 5-letniego ograniczenia temporalnego. Zaznaczyć przy tym trzeba, że zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy o wynalazczości (jak i art. 63 ust. 3 Prawa własności przemysłowej) patent trwa dwadzieścia lat od daty zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym, a zatem w niniejszej sprawie dla patentu nr (...) upłynął on w dniu 3 stycznia 2016 r., a dla patentu nr (...) oraz dla patentu nr (...) w dniu 5 kwietnia 2016 r. Okoliczność ta była bezsporna.

Zgodnie z art. 98a ust. 1 ustawy o wynalazczości twórca wynalazku ma prawo do wynagrodzenia za korzystanie z tego wynalazku przez przedsiębiorcę, gdy przedsiębiorcy temu przysługuje prawo do patentu zgodnie z przepisami art. 20 ust. 2 lub art. 98 ust. 2 albo prawo do korzystania z wynalazku na podstawie art. 20 ust. 3, chyba że umowa stanowi inaczej. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, ustala przedsiębiorca w słusznej proporcji do korzyści uzyskanych z wynalazku przez tego przedsiębiorcę – ust. 2. Zgodnie przy tym z art. 100 ustawy, twórca projektu wynalazczego może żądać odpowiedniego podwyższenia zapłaty lub wynagrodzenia, jeżeli jest ono rażąco niskie w stosunku do korzyści osiąganych przez przedsiębiorcę.

Jak przy tym wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r. II PK 294/09, które to stanowisko Sąd Okręgowy podziela, „z przepisu tego wynika, iż podstawową zasadą ustalania wynagradzania twórców projektu wynalazczego jest ich umowne kształtowanie. Dopiero w przypadku braku umowy ustawodawca nakazuje ustalać wynagrodzenie przy zastosowaniu kryterium słusznej proporcji. Ustalenie to ma charakter jednostronnego oświadczenia woli przedsiębiorcy i jest dla niego wiążące (A. S., Wynagrodzenie twórców i wykonawców w prawie autorskim i wynalazczym, S. 1999, s. 103). Owo wynagrodzenie ustalone jednostronnie powinno pozostawać w słusznej proporcji do korzyści uzyskanych z wynalazku. Innymi słowy, tylko wobec braku umowy zasady ustalają samodzielnie podmioty gospodarcze, które uzyskały znaczną swobodę w zakresie rozstrzygnięcia, komu, za co i w jakim terminie płacić. Znowelizowana ustawa o wynalazczości, która weszła w życie w kwietniu 1993 r., wyzwalała podmioty gospodarcze i twórców od potrzeby ścisłego liczenia efektów i wynagradzania na podstawie zbiurokratyzowanego systemu weryfikacji (W. Kotarba, Z. Mikłasiński, A. Pyrża, Komentarz do prawa wynalazczego, Warszawa 1997, s. 95, 96). Od 1993 r. ustawodawca zrezygnował z kazuistycznego podejścia do wyliczania wynagrodzenia twórcy (W. Kotarba, Ochrona własności przemysłowej w gospodarce polskiej, w dostosowaniu do wymogów Unii Europejskiej i Światowej Organizacji Handlu, Warszawa 2000, s. 125 przypis 190). O tym zatem, w jaki sposób ma być liczona korzyść z zastosowania danego wynalazku w konkretnej sytuacji, decydują przede wszystkim strony umowy, albo w braku kontraktu – przedsiębiorca. Ustalając wynagrodzenie, uwzględnia się przy tym nie tylko rachunek ekonomiczny, lecz także pozaekonomiczne warunki funkcjonowania przedsiębiorcy na konkurencyjnym rynku gospodarczym. Ustawodawca godzi się bowiem na daleko idące zróżnicowanie metod, technik i systemów obliczania efektów wynalazczości”.

Zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. to na powódzie, reprezentowanym zresztą przez profesjonalistę w tego typu sprawach - rzecznika patentowego, spoczywał obowiązek wykazania wysokości wynagrodzenia, w tym z uwagi na ustalenie wynagrodzenia za okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. przez

pozwaną Spółkę, ciężar wykazania, że tak ustalone przez przedsiębiorcę wynagrodzenie jest rażąco niskie w stosunku do osiągniętych przez niego korzyści. Powód nie sprostował temu obowiązkowi.

Otóż obie strony uznawały, że co do zasady wynagrodzenie powinno zostać wyliczone w sposób tożsamy z zastosowaną w sprawie XII C 1510/10 przez biegłego sądowego metodą. Strony przyjęły ten sam schemat wyliczeń. Różniły się jedynie w kwestii przyjętej procentowej wysokości zysku Spółki na wyrobach, w których zastosowane są wynalazki, których współtwórcą jest powód (tak też w oświadczeniach k. 77 verte, k. 116 akt). Pozwana Spółka ustalając wypłacone powodowi wynagrodzenie konsekwentnie stosowała ten sam procentowy wskaźnik zysku co biegły w sprawie XII C 1510/10, tj. 5%. Z kolei powód dokonywał własnych wyliczeń tego wskaźnika w oparciu o dane ze sprawozdań finansowych Spółki. Pozwana zakwestionowała te wyliczenia strony powodowej. Rację ma strona pozwana, że wyliczenia powoda nie uwzględniają, że przyjmowany przez powoda do wyliczeń zysk Spółki obejmuje nie tylko sprzedaż urządzeń, lecz także zysk z innych dziedzin działalności Spółki (m.in. odczyty, wymiana ciepłomierzy, podzielników ciepła, urządzeń pomiarowych). Sam zysk ze sprzedaży obejmuje nie tylko urządzenia – wodomierze, w których użyte są wynalazki powoda, lecz także inne urządzenia (m.in. ciepłomierze, podzielniki ciepła), czego również powód nie uwzględnił. Wyliczenia powoda nie mają też w ogóle na uwadze pozaekonomicznych warunków funkcjonowania pozwanej, jak choćby ponoszenia przez pozwaną ryzyka gospodarczego, ponoszenia kosztów działalności całego przedsiębiorstwa, itp. Materiał dowodowy zebrany w sprawie nie pozwala na dokonanie takich ustaleń. Przy tym z uwagi na specjalistyczny charakter wiedzy, która jest potrzebna do określenia procentowej wysokości zysku Spółki na wyrobach, w których zastosowane są wynalazki, których współtwórcą jest powód, z uwzględnieniem wszystkich ww. czynników, dla poczynienia ustaleń w tej kwestii właściwym środkiem dowodowym jest tu opinia biegłego. Nadmienić należy, że Sąd nie znalazł podstaw, aby dopuścić taki dowód z urzędu, gdyż z uwagi na obowiązującą w procesie cywilnym zasadę kontradiktoryjności, a także zasadę równego traktowania stron, dopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu może nastąpić jedynie wtedy, gdy nie ma innej możliwości doprowadzenia do właściwego rozstrzygnięcia sprawy. Jest to prawo sądu, a nie obowiązek i skorzystanie z tego uprawnienia uzależnione jest od oceny sytuacji procesowej danej sprawy, natomiast nie może być wynikiem niekorzystania ze środków procesowych przez stronę, zwłaszcza reprezentowaną przez zawodowego pełnomocnika (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2017 r. V CSK 296/16, w wyroku z dnia 13 kwietnia 2017 r. I CSK 93/17, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 17 czerwca 2016 r. VI ACa 768/15, a nadto: Kodeks postępowania cywilnego. K. red. prof. dr hab. A. Z., dr hab. K. G.; Kodeks postępowania cywilnego. T. K.. Art. 1-729 red. dr hab. A. B.). Strona powodowa z kolei wniosku takiego, do zamknięcia rozprawy, nie złożyła. Tymczasem okoliczność ta była sporna i to nie tylko w toku procesu, lecz już na etapie przedsądowym. W toku niniejszego procesu powód był reprezentowany przez pełnomocnika – rzecznika patentowego, zawodowo trudniącego się sprawami tego rodzaju, w tym reprezentacją w procesach w sprawach własności przemysłowej, a zatem posiadającego wiedzę o obowiązkach dowodowych stron procesu. Znamiennym jest, że w sprawie XII C 1510/10, gdzie również wysokość wynagrodzenia była sporna, powód reprezentowany przez tego samego pełnomocnika, złożył wniosek o dowód z opinii biegłego w celu jej wykazania. W niniejszej sprawie tego nie uczynił i to nawet, mimo że przed zamknięciem rozprawy, strona pozwana wyraźnie zarzuciła uchybienie w tym zakresie, tj. brak złożenia wniosku o dowód z opinii biegłego.

Podsumowując tę część rozważań stwierdzić zatem trzeba, że powód nie wykazał, aby ustalone przez pozwaną zgodnie z art. 98a ust. 2 ustawy wynalazczości i wypłacone mu za okres od lipca 2011 r. do grudnia 2015 r. wynagrodzenie było rażąco niskie w stosunku do korzyści osiągniętych z wynalazku przez pozwaną Spółkę. W związku z tym powództwo o podwyższenie wynagrodzenia za ten okres podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Powód domagał się nadto wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2013 r. odnośnie stosowania w wyrobach wynalazku oznaczonego patentem nr (...) oraz nr (...). Bezsprzeczne było, że pozwana nie wypłaciła powodowi w ogóle wynagrodzenia za ten okres, a jak wynika ze wcześniejszych rozważań, okres ochrony patentowej upływał to 5 kwietnia 2016 r. Skoro bezsporna między stronami była metoda liczenia wynagrodzenia (jak w sprawie XII C 1510/10) poza stopniem procentowym zysku, a pozwana sama stosowała 5% stopień zysku, a przy tym stopień ten wyraźnie uznała w odpowiedzi na pozew (k. 77 verte) należało dla ustalenia wynagrodzenia za ten okres zastosować ww. metodę przy 5% zysku na wyrobie (jak wskazano wyżej, powód nie wykazał wyższego stopnia zysku).

Wartość sprzedaży wodomierzy JS w wynalazku (...) w tym okresie to 137.962,75 zł (co było bezsporne – k. 127verte i k. 132). Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 10% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. wyniosło 62,08 zł. Natomiast wynagrodzenie z tytułu sprzedaży części zamiennych do wodomierzy JS to 0,73 zł jako 1,17% z kwoty 62,08 zł (wskaźnik procentowy 1,17% był bezsporny).

Wartość sprzedaży wodomierzy MP-01 i pochodnych w wynalazku nr (...) w tym okresie to 334.221,45 zł (co było bezsporne – k. 127verte i k. 132-133). Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 60% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 33,33% efektów przypisanych do danego wynalazku, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach MP-01 w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. wyniosło 300,80 zł.

Wartość sprzedaży wodomierzy MP-01 i pochodnych w wynalazku nr (...) w tym okresie to 334.221,45 zł (co było bezsporne – k. 127verte i k. 132-133). Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 60% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 33,33% efektów przypisanych do danego wynalazku, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 70% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach MP-01 w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. wyniosło 350,90 zł.

Natomiast wynagrodzenie z tytułu sprzedaży części zamiennych do wodomierzy MP-01 w zw. z wynalazkami nr (...) i (...) to 27,83 zł jako 4,27% z sumy ww. wynagrodzeń, tj. z kwoty 651,70 zł (wskaźnik procentowy 4,27% był bezsporny).

Łącznie zatem wynagrodzenie powoda za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. wynosi kwotę **742,34 zł** (suma ww. wynagrodzeń częściowych).

Powód domagał się nadto wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. odnośnie stosowania w wodomierzach JS wynalazku oznaczonego patentem nr (...). Bezspornym było, że pozwana nie wypłaciła powodowi w ogóle wynagrodzenia za ten okres i wynagrodzenie to nie było przedmiotem postępowania w sprawie XII C 1510/10. Ponownie stwierdzić trzeba, że skoro bezsporna między stronami była metoda liczenia wynagrodzenia (jak w sprawie XII C 1510/10) poza stopniem procentowym zysku, a pozwana sama stosowała 5% stopień zysku, a przy tym stopień ten wyraźnie uznała w odpowiedzi na pozew (k. 77 verte), należało dla ustalenia wynagrodzenia za ten okres zastosować ww. metodę przy 5% zysku na wyrobie (jak wskazano wyżej, powód nie wykazał wyższego stopnia zysku).

Wartość sprzedaży wodomierzy JS w wynalazku (...) w 2009 r. to 855.100 zł. Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 10% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS w 2009 roku wyniosło 384,80 zł.

Wartość sprzedaży wodomierzy JS w wynalazku (...) w 2010 r. to 1.070.300 zł. Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 10% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS w 2010 roku wyniosło 481,64 zł.

Wartość sprzedaży wodomierzy JS w wynalazku (...) w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2011 r. to 1.267.000 zł. Kwotę tę należy pomnożyć (tak jak czyniły to strony) przez 10% udziału wynalazku w całości rozwiązań zagadnienia technicznego wodomierzy, 15 % współczynnika kategorii projektu wynalazczego i 60% udziału powoda

jako współtwórcy wynalazku i przez zysk na wyrobie, tj. z przyczyn wyżej omówionych 5%. W związku z tym wynagrodzenie za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS w 2010 roku wyniosło 570,15 zł.

Natomiast wynagrodzenie z tytułu sprzedaży części zamiennych do wodomierzy JS w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. to 16,81 zł jako 1,17% z kwoty z sumy ww. wynagrodzeń 1.436,59 zł (wskaźnik procentowy 1,17% był bezsporny).

Łącznie zatem wynagrodzenie powoda za okres od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. za stosowanie w wodomierzach JS wynalazku oznaczonego patentem nr (...) wynosi kwotę **1.453,40 zł** (suma ww. wynagrodzeń częściowych).

Żądanie powoda obejmowało także kwotę 2.417 zł skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w zapłacie wypłacanego już wynagrodzenia. Zgodnie z art. 98a ust. 3 ustawy o wynalazczości, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, wynagrodzenie wypłacane w częściach powinno być płatne w ciągu dwóch miesięcy po upływie każdego roku uzyskiwania korzyści z wynalazku. Tym samym powód pozostawał w opóźnieniu w płatności wynagrodzenia za 2011 r. (wypłacone 1.516,63 zł) od 1 marca 2012 r., za 2012 r. (wypłacone 3.398,69 zł) od 1 marca 2013 r., za 2013 r. (wypłacone 3.222,82 zł) od 1 marca 2014 r., za 2014 r. (wypłacone 3.407,82 zł) od 1 marca 2015 r., za 2015 r. (wypłacone 3.381,97 zł) o 1 marca 2016 r. Powód wypłacił przed niniejszym procesem wynagrodzenie za te lata dopiero w dniu 17 stycznia 2017 r. – co było bezsporne. W związku z tym na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. w zw. z art. 98a ust. 3 ustawy o wynalazczości powodowi należne były odsetki ustawowe za opóźnienie w płatności.

Od sumy wypłaconych wynagrodzeń za lata 2011 – 2013 r. tj. od 8.138,14 zł powód domagał się odsetek od dnia 14 lipca 2014 r. do dnia 17 stycznia 2017 r. w kwocie 1.731,53 zł. Wyliczenie to było prawidłowe. Od wynagrodzenia za 2014 r., tj. od 3.407,82 zł powód domagał się odsetek od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 17 stycznia 2017 r., które wynoszą 478,87 zł. Od wynagrodzenia za 2015 r., tj. od 3.381,97 zł powód domagał się odsetek od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 17 stycznia 2017 r., które wynoszą 209,50 zł. Łącznie więc należne powodowi od pozwanej skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie otrzymanego już wynagrodzenia wynoszą kwotę 2.419,90 zł. Powód domagał się z tego tytułu 2.417 zł, a Sąd nie może orzekać ponad żądanie – art. 321§1 k.p.c. W związku z czym uwzględnieniu podlegała kwota **2.417 zł**.

Mając na uwadze całokształt rozważań Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda łącznie kwotę **4.612,74 zł**.

O odsetkach od zasądzonej kwoty 2.417 zł z tytułu powyżej wskazanych skapitalizowanych odsetek orzeczono zgodnie z art. 482§1 k.c., tj. od dnia wniesienia o nie powództwa, co nastąpiło pismem złożonym do Sądu w dniu 14 lipca 2017 r.

Z kolei o odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonych kwot wynagrodzenia orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. w zw. z art. 98a ust. 3 ustawy o wynalazczości. Wynagrodzenie za stosowanie w wodomierzach wynalazków w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. było płatne do końca lutego 2017 r. W związku z tym odsetki za opóźnienie w jego płatności, tj. od kwoty 742,34 zł zasądzono od dnia 1 marca 2017 r. Z kolei wynagrodzenie za lata 2009-2011 (30 czerwca 2011) za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS płatne było za każdy kolejny rok do końca lutego roku następnego. Od 1 marca roku następnego należne są zatem odsetki ustawowe za opóźnienie. Powód w tym zakresie domagał się odsetek od 21 marca 2014 r., a Sąd nie może orzekać ponad żądanie (art. 321§1 k.p.c.). W związku z tym od kwoty 1.436,59 zł wynagrodzenia za lata 2009-2011 za stosowanie wynalazku nr (...) w wodomierzach JS zasądzono odsetki od dnia 21 marca 2014 r. Z kolei odsetek od kwoty wynagrodzenia za stosowanie wynalazków w częściach zamiennych do wodomierzy JS powód domagał się dopiero od 1 marca 2016 r. Tym samym od kwoty 16,81 zł tego wynagrodzenia za lata 2009-2011 zasądzono odsetki ustawowe za opóźnienie właśnie od 1 marca 2016 r.

Mając na uwadze całokształt rozważań, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.612,74 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 1.436,59 zł z dnia 21 marca 2014 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 16,81 zł z od dnia 1 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 742,34 zł od dnia 1 marca 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.417 zł od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty.

a w pozostałym (podtrzymanym przez powoda) zakresie powództwo oddalił. Błąd rachunkowy w wyroku zostanie sprostowany odrębnym postanowieniem.

Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 41 zł. Powód w tym zakresie pismem z dnia 28 lipca 2017 r. ograniczył to żądanie, co jest równoznaczne z częściowym cofnięciem pozwu, na co pozwana wyraziła zgodę (k. 143). Zgodnie z art. 355§1 k.p.c., Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew. Z kolei art. 203§1 k.p.c. stanowi, że pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a zatem po jej rozpoczęciu może być cofnięty za zgodą pozwanego. Sąd nie dostrzegł przy tym w niniejszej sprawie okoliczności, które powodowałyby konieczność uznania cofnięcia tej części żądania za niedopuszczalne (art. 203§4 k.p.c.). W konsekwencji z uwagi na treść art. 203§1 k.p.c. w zw. z art. 355§1 k.p.c. należało uznać częściowe cofnięcie pozwu za skuteczne i orzec jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo na strony stosownie do stopnia, w jakim każda z nich przegrała proces, tj. po zaokrągleniu 90% powód, a 10% pozwany. Łącznie bowiem (z uwzględnieniem rozszerzenia pozwu i przed ograniczeniem żądania, które w niniejszej sprawie stanowiło przegranie procesu w tej części) powód dochodził kwoty 45.878 zł, a wygrał proces co do 4.612,74 zł.

Na koszty poniesione przez powoda złożyły się: opłata sądowa od pozwu o zapłatę przed rozszerzeniem – 2.155 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 2.952 zł brutto (zgodnie z §2 i 4 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych). Koszty poniesione przez pozwaną to z kolei opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika 3.600 zł (§2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Suma kosztów procesu poniesionych przez strony to zatem kwota 8.741 zł, z której powód powinien ponieść 90% czyli 7.866,90 zł, a pozwana 10% czyli 874,10 zł. Z uwagi na zakres już poniesionych przez strony kosztów procesu, powód powinien zwrócić pozwanej z tego tytułu kwotę 2.742,90 zł.

Nadto powstały nieuiszczone koszty Skarbu Państwa w postaci opłaty sądowej od rozszerzenia żądania pozwu, tj. 139 zł. Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 130³§2 k.p.c. i art. 100 k.p.c. Sąd nakazał więc ściągać od powoda 90%, a od pozwanej 10% z tej kwoty, czyli odpowiednio 125,10 zł od powoda i 13,90 zł od pozwanej.

Sąd nie znalazł podstaw do podwyższenia wynagrodzenia pełnomocnika powoda do dwukrotności stawki minimalnej. Nie uzasadniał tego ani charakter sprawy, czy wartość przedmiotu sporu, ani zakres postępowania dowodowego, ani w końcu nakład pracy pełnomocnika pozwanej i stopień jego przyczynienia się do wyjaśnienia okoliczności sprawy (§15 ust. 3 ww. Rozporządzenia).

Sąd nie podzielił stanowiska powoda, że powód korzysta w niniejszej sprawie z ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych na takich samych zasadach jak pracownik. Powyższe nie wynika, wbrew twierdzeniom powoda, z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie III PZP 8/15, która nie analizuje kwestii zwolnienia twórcy wynalazku od kosztów sądowych, a zakres zastosowania w sprawach o wynagrodzenie twórcy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (które nie regulują zwolnienia od kosztów sądowych). Sąd Okręgowy nie podziela natomiast, niezawierającego szczegółowego uzasadnienia, stanowiska zawartego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2016 r. II PK 246/14, zgodnie z którym w sprawach o roszczenia twórców wynalazków uzasadnione jest stosowanie przepisów o kosztach takich jak w sprawach o roszczenia pracowników. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest obecnie przepisu prawa, który pozwalałby na takie wnioskowanie. W szczególności możliwość stosowania do żądania twórcy wynalazku przepisów o zwolnieniu pracownika od kosztów sądowych nie wynika z

art. 294 ust. 2 ustawy Prawo własności przemysłowej. Stanowi on bowiem, że w postępowaniu o wynagrodzenie twórcy za korzystanie z wynalazku stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, dotyczące postępowania w sprawach o roszczenia pracowników. Tymczasem Kodeks postępowania cywilnego nie reguluje zwolnienia pracownika od kosztów sądowych, a czyni to ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, do której ten przepis nie odsyła. Sąd podziela natomiast stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone i szczegółowo uzasadnione w postanowieniu z dnia 14 października 2013 r. II PZ 25/13, że przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie zwalniają twórców wynalazku z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawach o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku, choćby taki spór podlegał osądowi na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości, która przewidywała ustawowy brak obowiązku uiszczania (ponoszenia) kosztów sądowych (art. 110 ust. 1 zdanie drugie tej ustawy oraz art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej). Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wskazanego postanowienia, „ustawowe zwolnienie twórcy od kosztów sądowych w zakresie roszczeń o wynagrodzenie za korzystanie z jego projektu wynalazczego (art. 110 ust. 1 ustawy o wynalazczości) nie wchodzi w zakres treści stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie Prawa własności przemysłowej, do których stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 315 ust. 2 tego Prawa). Według reguły intertemporalnej ustanowionej tym przepisem, do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, jeżeli regulowały one i dotyczyły oceny treści i obowiązywania (trwania) stosunków prawnych z zakresu praw ochronnych. W tym obszarze nie mieścił się „procesowy” brak obowiązku uiszczania kosztów sądowych z art. 110 ust. 1 zdanie drugie ustawy o wynalazczości już dlatego, że wysokość, zasady pobierania lub zwolnienia od kosztów sądowych nie należały i nie określały praw podmiotowych w zakresie treści spornego prawa do wynagrodzenia za stosowanie wynalazku, ale dotyczyły prawa do sądu, a ściślej zwolnienia z obowiązku ponoszenia opłat sądowych. Nie jest to zatem kategoria stosunków prawnych, o których mowa w art. 315 ust. 2 Prawa własności przemysłowej, ponieważ do zakresu stosunków prawnych wymienionych w tym przepisie należą kwestie materialnoprawne już powstałe przed wejściem w życie tego Prawa, które wymagały osądu według przepisów prawa obowiązującego w czasie dokonywania czynności istotnych punktu widzenia powstania lub realizowania spornych stosunków prawnych. Do materii takich stosunków prawnych nie należały uwarunkowania procesowe służące dochodzeniu spornych roszczeń, w tym zwolnienie bądź obowiązek uiszczenia opłaty sądowej. (...) Aktualnie obowiązujący przepis art. 294 Prawa własności przemysłowej nie zawiera już ustawowego zwolnienia twórców od ponoszenia kosztów sądowych w zakresie roszczeń ze spornych praw użytkowych, dlatego wymagane jest wnoszenie opłaty stosunkowej od dochodzonych roszczeń z tytułu majątkowych praw użytkowych (art. 13 ustawy o kosztach sądowych), bądź opłaty stałej od niemajątkowych praw wynikających z uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub zdobniczego, prawa ochronnego na znak towarowy, prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne, prawa z rejestracji topografii układów scalonych, prawa z rejestracji wzoru zdobniczego (art. 26 ust. 1 pkt 5 tej ustawy). Zasadnie wskazuje się, że aktualnie obowiązująca ustawa o kosztach sądowych zawiera bowiem kompleksową i wyczerpującą regulację prawną ponoszenia kosztów sądowych w sprawach cywilnych, która objęła swoim zakresem normatywnym regulację wcześniej „rozproszoną” w innych ustawach, na przykład w Kodeksie pracy (art. 263 k.p., por. też art. 463 k.p.c.) oraz w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (art. 294 ust. 1 zdanie drugie). Skoro w odniesieniu do zmienionego art. 294 Prawa własności przemysłowej, aktualnie obowiązująca ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wprowadziła zmianę merytoryczną polegającą na wyeliminowaniu ustawowego zwolnienia twórców od ponoszenia kosztów sądowych (art. 144), to bezpodstawne i bezzasadne było odwoływanie się do wcześniejszego ustawowego zwolnienia twórców od kosztów wynikającego z art. 110 ust. 1 ustawy o wynalazczości, ponieważ ten przepis utracił moc obowiązującą z datą wejścia w życie przepisów Prawa własności przemysłowej. Wprawdzie następnie art. 294 ust. 1 w zdaniu drugim tego Prawa także pierwotnie przewidywał ustawowe zwolnienie twórcy z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, ale zwolnienie to zostało usunięte z obrotu prawnego z dniem 2 marca 2006 r. (art. 144 ustawy o kosztach sądowych). Powyższe oznacza, że przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) nie zwalniają twórców wynalazku z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawach o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku, choćby taki spór podlegał osądowi na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości, która przewidywała ustawowy brak obowiązku uiszczania (ponoszenia) kosztów sądowych (art. 110 ust. 1 zdanie drugie tej ustawy oraz

art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.)”. Sąd Okręgowy w pełni stanowisko to podziela.

SSO Agnieszka Śliwa